

СПРАВА «УДОВЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF UDOVENKO v. UKRAINE)

(Заява № 33040/08)

Стислий виклад рішення від 11 березня 2021 року

З лютого 2008 року заявник відбував покарання у Бердичівській виправній колонії № 70 у Житомирській області (далі — виправна колонія). Адміністрація виправної колонії вилучила у заявника близько тисячі сторінок документів, пов'язаних з його кримінальною справою, у зв'язку з обмеженням дозволеної кількості зберігання при собі та долучила до його особової справи. Заявнику було повідомлено, що він матиме доступ до документів для подання їх до Європейського суду з прав людини (далі — Європейський суд) за своєю заявою. Згодом адміністрація виправної колонії повернула заявнику деякі документи.

Матері заявника, яка була його офіційним представником, неодноразово відмовлялися в отриманні документів з його особової справи. За її скаргами до прокуратури Житомирської області (далі — прокуратура) їй було відмовлено у порушенні кримінальної справи за фактом перевищення службових повноважень посадовими особами виправної колонії, причетних до вилучення документів заявника або організації його доступу до них.

На неодноразові звернення заявника, його захисника та матері до начальника виправної колонії із заявою про надання дозволу заявнику на побачення зі своїм захисником наодинці, їм дозволили бачитися лише в кімнаті короткострокових побачень, де вони могли спілкуватися через переговорний пристрій. Захисник відмовився «за таких умов виконувати роботу» і припинив представляти інтереси заявника у Європейському суді. На скаргу матері заявника, що адміністрація виправної колонії не дозволила заявнику передати їй документи для обґрунтування його заяви до Європейського суду та поспілкуватися заявнику зі своїм захисником наодинці і передати йому документи, прокуратура відповіла про відсутність підстав для прокурорського реагування.

За твердженнями заявника через його конфлікт з адміністрацією виправної колонії у зв'язку з його заявою до Європейського суду на нього було накладено низку дисциплінарних стягнень, у тому числі поміщення до карцера.

До Європейського суду заявник скаржився за статтею 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) на перешкоджання у 2008-2009 роках адміністрацією виправної колонії здійсненню його права на подання індивідуальної заяви до Європейського суду, зокрема: незабезпечення умов, які б гарантували конфіденційність його спілкування зі своїм захисником; ненадання дозволу на обмін документами із захисником та його матір'ю; вилучення у нього документів після прибуття до виправної колонії у лютому 2008 року та обмеження доступу до них; накладення на нього дисциплінарних стягнень.

Розглянувши скарги заявника, Європейський суд дійшов висновку, що заявник та його захисник мали обґрунтовані підстави вважати, що їхню розмову в кімнаті для короткострокових побачень зі скляною перегородкою, де вони могли спілкуватися лише через переговорний пристрій, прослуховуватимуть. Крім того, національним законодавством заборонялося передавання документів засудженим та засудженими під час короткострокових або тривалих побачень, навіть їхнім захисникам. У зв'язку з цим спроби захисника та матері заявника отримати у адміністрації виправної колонії доступ до документів, хоча б для здійснення їх копіювання від руки, були безуспішними. З огляду на зазначене Європейський суд дійшов висновку, що адміністрація виправної колонії створила серйозні необґрунтовані перешкоди, які заважали заявнику підготувати свою заяву до Європейського суду, що надзвичайно ускладнило, якщо не унеможливило, подання заявником заяви до Європейського суду і тим самим перешкодило реалізації його права за статтею 34 Конвенції.

Щодо скарги заявника на накладення на нього адміністрацією виправної колонії дисциплінарних стягнень Європейський суд зазначив, що заявник не надав жодної фактологічної інформації про існування якого-небудь зв'язку між поданням заяви та накладенням на нього дисциплінарних стягнень.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

« 1. *Постановляє*, що держава-відповідач не дотрималася своїх зобов'язань за статтею 34 Конвенції у зв'язку із сукупним впливом незабезпечення органами державної влади конфіденційності у спілкуванні заявника та його захисника, а також у зв'язку з ненаданням матері заявника, його представнику, доступу до документів, які заявник бажав подати до Суду;

2. *Відхиляє* решту скарг заявника за статтею 34 Конвенції;

3. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 1 200 (одна тисячу двісті) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

4. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції».